

โครงการพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับติดตามการเจริญเติบโตของเด็กวัยเรียนระดับประถมศึกษา

โครงการพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับติดตามการเจริญเติบโตของเด็กวัยเรียนระดับประถมศึกษา

▶ ปัญหา การขาดสารอาหารของเด็กที่ลดลงอย่างต่อเนื่องนั้นไม่ได้แสดงว่า เด็กมีการเจริญเติบโตที่ดีแล้ว แต่อาจดีขึ้นบ้างพอพ้นเกณฑ์ ซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้าใจผิดคิดว่าไม่ต้องเน้นการดำเนินงาน โภชนาการ การศึกษาครั้งนี้ จึงจัดทำขึ้นเพื่อคัดเลือกตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมต่อการประเมิน - ติดตามการพัฒนาระดับการเจริญเติบโตของเด็กและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ดำเนินงานใน 11 ศูนย์เขต โดยการสุ่มโรงเรียน แยกตามพื้นที่ (เขตเมืองและเขตชนบท) และขนาดของโรงเรียน (เล็ก กลาง ใหญ่) ออกเป็น 6 กลุ่ม แต่ละกลุ่มเก็บข้อมูลในเด็กนักเรียนชั้น ป. 1-6 กลุ่มละประมาณ 500 คน รวมจำนวนนักเรียนประมาณ 3000 คน ต่อ 1 ศูนย์เขต ๆ ละ 1-2 จังหวัด โดยการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงแบบต่อเนื่องปีละ 1 ครั้ง ในช่วงระหว่างเดือนมิถุนายน - กันยายน ปี 2545-2548 เป็นเวลา 4 ปี ในโรงเรียนเดิม เพื่อดูความเคลื่อนไหวและความไวของตัวบ่งชี้ที่ถูกเลือก ได้แก่ อัตราความชุกของเด็กที่มีส่วนสูงเกินเส้นมัธยฐานของส่วนสูงตามเกณฑ์อายุ และส่วนสูงเฉลี่ยของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6

▶ ผล การดำเนินงาน ปี 2545 ข้อมูลที่สมบูรณ์แล้วมี 7 ศูนย์เขต ข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์มี 3 ศูนย์เขต และยังไม่ได้ส่งข้อมูลอีก 1 ศูนย์เขต ส่วนปี 2546 ข้อมูลที่สมบูรณ์แล้วมี 4 ศูนย์เขต ข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์มี 3 ศูนย์เขต และยังไม่ได้ส่งข้อมูลอีก 3 ศูนย์เขต เมื่อวิเคราะห์ข้อมูล ในปี 2545 จำนวน 16,382 คน และในปี 2546 จำนวน 9,585 คน พบว่าภาวะโภชนาการเด็กนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในภาวะโภชนาการปกติ เมื่อพิจารณาในแต่ละตัวชี้วัด ได้แก่ น้ำหนักตามเกณฑ์อายุ ส่วนสูงตามเกณฑ์อายุ และน้ำหนักตามเกณฑ์ส่วนสูง พบว่า ปี 2546 มีเด็กที่ขาดอาหารและกลุ่มเสี่ยงน้อยกว่าปี 2545 คือ เด็กมีน้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์ร้อยละ 6.5 และ 5.5 ในปี 2545 และ 2546 ตามลำดับ และน้ำหนักค่อนข้างน้อยร้อยละ 11.2 และ 10.5 ในปี 2545 และ 2546 ตามลำดับ ซึ่งถือว่า เป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะขาดอาหาร

▶ ใน ด้านส่วนสูงพบเช่นเดียวกัน คือ มีเด็กขาดอาหารเรื้อรังและกลุ่มเสี่ยงต่อการขาดอาหารเรื้อรังในปี 2546 น้อยกว่าปี 2545 คือ ในปี 2545 เด็กมีภาวะเตี้ยถึงร้อยละ 6.3 ในปี 2546 พบร้อยละ 5.5 และยังมีเด็กที่เสี่ยงต่อการขาดอาหารเรื้อรัง คือ ในปี 2545 พบเด็กที่ค่อนข้างเตี้ยอีกร้อยละ 8.7 ปี 2546 พบร้อยละ 7.2 สำหรับภาวะอ้วน - ผอมของเด็ก ในปี 2546 พบเด็กผอมและกลุ่มเสี่ยงน้อยกว่าเล็กน้อย แต่พบเด็กภาวะโภชนาการเกินมากกว่า ปี 2545 คือ พบเด็กมีรูปร่างผอมร้อยละ 3.9 และ 3.8 และกลุ่มเสี่ยงต่อการขาดอาหาร คือ ค่อนข้างผอมร้อยละ 7.8 และ 7.5 ในปี 2545 และ 2546 ตามลำดับ ภาวะโภชนาการเกิน (เริ่มอ้วนและอ้วน) ในปี 2545 และ 2546 พบร้อยละ 7.9 และ 9.7 ตามลำดับ สำหรับกลุ่มเสี่ยงต่อภาวะโภชนาการเกิน คือ มีภาวะท้วมร้อยละ 3.7 และ 4.4 ในปี 2545 และ 2546 ตามลำดับ

▶ ใน เรื่องส่วนสูงเฉลี่ย พบว่า ปี 2545 มีส่วนสูงเฉลี่ยต่ำกว่าปี 2546 คือ 129.8 ? 11.5 และ 130.7 ? 11.6 ตามลำดับ แต่เมื่อพิจารณาเป็นกลุ่มอายุ พบว่า ส่วนสูงเฉลี่ยใกล้เคียงกัน ยกเว้นอายุ 13 ปี ขึ้นไป มีส่วนสูงเฉลี่ยในปี 2546 สูงกว่าปี 2545

▶ สำหรับ การคัดเลือกตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมต่อการตั้งเป้าหมาย ประเมิน - ติดตามการเจริญเติบโตนั้น จะดำเนินการได้ต่อเมื่อมีข้อมูลส่วนสูงครบ 4 ครั้ง โดยจะดำเนินการใน ปี 2549